

**Füzulinin məktubları bədii nəsr nümunəsi kimi
("Əhməd bəyə məktub" əsasında)**

Həcər Vəliyeva

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyəti Aparatı
doktorant2011@yandex.ru
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0251-2830>

Annotasiya: Türk ədəbiyyatında lirik şeirləri ilə tanınan Məhəmməd Füzuli bədii nəsrin də ən gözəl nümunələrini yaratmışdır. Şairin bədii nəsrində sultanlara və dövlət məmurlarına yazdığı məktublar da xüsusi yer tutur. Füzulinin məktublarında zəhmətkeş təbəqənin rifahı ilə bağlı narahatlıq ifadə olunur və şairin həyata, insan taleyinə dair əxlaqi-didaktik baxışları əks olunur. "Şikayətnamə" əsərindən fərqli olaraq, Füzulinin Əhməd bəyə yazdığı məktubda nikbin ruh, xoş baxış tərz, ruhi-mənəvi sakitlik hökm sürür. Mosul mirlivası Əhməd bəyin şərəfinə yazdığı məktubda ölkədaxili proseslərdən təsirlənən şair hökmdarları və dövlət məmurlarını ədalətə, sadə və təvazökar həyat tərzinə sürməyə çağırır.

Xalqın şifahi folkloruna bələd olan şair sözü gedən məktubda fəlsəfi-didaktik düşüncələrini, real faktlarla əlaqəli şəkildə təsvir etməklə yanaşı, bənzərsiz epitetlər və zəngin məcazlar aləmini kütlənin ixtiyarına buraxmışdır. Füzuli Əhməd bəyə yazdığı məktubda insanın daxili aləmini və ruhi-emosional vəziyyətini, dövlət məmuru ilə ustad şair arasındakı daxili rəbitəni təsvir edərkən Azərbaycan ədəbi dilinin zənginliyindən yararlanmış, özünəməxsus cəhətləri ilə seçilən poetik bir dil nümayiş etdirmişdir.

Açar sözlər: Füzuli, Əhməd bəy, məktub, bədii nəsr, səc

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 01.10.2025; qəbul edilib – 17.12.2025

**Fizuli's letters as examples of prose
(On the example of "Letter to Ahmad bey")**

Hajar Valiyeva

Abstract: Muhammad Fizuli, known for his lyric poems in Turkish literature, also created the most beautiful examples of artistic prose. The letters he wrote to sultans and state officials also occupy a special place in the poet's artistic prose. Fizuli's letters express concern for the welfare of the working class and reflect the poet's moral and didactic views on life and human destiny. Unlike the work "Shikayatname", Fizuli's letter to Ahmad bey is characterized by an optimistic spirit, a good outlook, and spiritual and moral calm. In his letter to Ahmad bey, the mirliva of Mosul, the poet, who was affected by the internal processes, calls on the rulers and state officials to justice and to lead a simple and modest lifestyle.

The poet, who was familiar with the oral folklore of his people, not only described his philosophical-didactic thoughts in a way that was related to real facts, but also left the world of unique epithets and rich metaphors at the disposal of the masses. In his letter to Fuzuli Ahmad bey, while describing the inner world and spiritual-emotional state of a person, the inner connection between a state official and a master poet, he took advantage of the richness of the Azerbaijani literary language and demonstrated a poetic language distinguished by its unique features.

Key words. Fuzuli, Ahmad bey, letter, prose, saji

Article history: received – 01.10.2025; accepted – 17.12.2025

Giriş / Introduction

Qüdrətli şair kimi tanınan Məhəmməd Füzuli bədii nəsrə məktublaşma ənənəsinin yorulmaz davamçısı kimi yer tutur. Şair dövrünün yüksək mənəb sahiblərinə ünvanlandığı məktublarda yalnız yaşayb-yaratdığı dövrün ictimai-ədəbi mühitini, güzəranını təsvir etməklə kifayətlənmir, ruhən və qəlbən bağlı dostlarından hal-əhval tutur, əlamətdar hadisələr münasibətilə onlara xoş diləklərini, təbriklərini çatdırır.

Qeyd etmək lazımdır ki, orta əsrlər Yaxın və Orta Şərq ədəbiyyatında görkəmli şair və yazıçıların məktubları ədəbi janr nümunəsi sayılmış, bədii əsər kimi diqqət və maraqla oxunmuş, oxucular arasında geniş yayılmışdır. Məktublar da qəzəl və qəsidələr kimi, katiblər tərəfindən köçürülər, əldən-ələ gəzər, müxtəlif şəxsi və saray kitabxanalarını bəzəyərdi [2, s. 550].

Füzuli ədəbi irsində kəmiyyətcə az olsa da, dərin fəlsəfi-didaktik mənə tutumuna malik məktublarda tədqiqi istiqamətində türk tədqiqatçıların rolu və əməyi danılmazdır. Türkiyə alimlərindən Ə.Qaraxan tərəfindən 1948-ci ildə nəşr edilmiş “Füzulinin məktubları” məqaləsində “Şikayətnamə” də daxil olmaqla Əhməd bəy, Ayas paşa, Qazi Əlaəddinə ünvanlanmış 4 məktub tədqiqata cəlb olunmuş, dövrün say-seçmə şəxsiyyətlərinin dövlətçilik fəaliyyəti,

xalq kütlələrinin yaşayış tərzini, saray əyanlarının şairə qarşı münasibəti kimi məsələlərə toxunulmuşdur.

Digər türk tədqiqatçı H.Çatbaş (Mazıoğlu) “Füzulinin bir məktubu” adlı məqaləsində Ankara Universiteti Dil və Tarix-Coğrafiya Fakültəsi Kitabxanasının İ.Saib Əfəndi kitabları arasında əlyazmalar içində Füzulinin daha bir məktubunun olduğunu söyləyir. “Füzulinin bir məktubu” adlı məqaləsində H.Çatbaş Sultan Süleyman Qanununun oğlu Şahzadə Bəyazidə ünvanlanan məktubdan bəhs edir. H.Çatbaş məktuba istinadən Füzuli ilə Şahzadə Bəyazid arasında məktublaşmanın daha əvvələ söykəndiyini, Füzulinin bəzən maddi imkanından şikayətlənərək qəlb dostu-sirdaşı Bəyazidə bu hissləri ürək yangısı ilə misralarla ötürdüyünü qeyd etmişdir [3, s. 139]. Bu cür məktublaşmalar, xəbərləşmələr, hal-əhval tutmalar əslində ustad sənətkarın taxt-tac sahiblərinə, saray nümayəndələrinə nə qədər sidqi qəlblə bağlı olduğunu əyani göstəricisi kimi çıxış edir.

Akademik Həmid Araslı “Böyük Azərbaycan şairi Füzuli” monoqrafiyasında H.Çatbaşın fikirləri ilə razılaşmayaraq məktubun məhz Şahzadə Bəyazidə xitabən yazılması faktının hərtərəfli araşdırılmasına ehtiyac olduğunu söyləyir [1, s. 237].

Əsas hissə / Main part

Füzuliyə məxsus digər bir məktubu aşkara çıxaran Kamal Ədib Ünsel (Kürkcüoğlu) adlı tədqiqatçı onun Kütahya şəhərindəki Vahid Paşa Kitabxanasında saxlanılan münşəat məcmuəsində yer aldığını söyləyir. Lakin yanlışlıqla burada adı keçən “bəy həzrətləri” ifadəsinin “Leyli və Məcnun”un ithaf olunduğu Üveys Paşaya (Veys bəy) yazıldığını ehtimal edir [8, s. 383]. Sonralar həmin məktubu daha bitkin və mükəmməl nüsxə – 987/1579-cu ildə Bağdadda köçürülmüş bir münşəat məcmuəsindəki nüsxə əsasında çapa hazırlayan Qaraxan məktubun baş tərəfində yazılan “*Cəvab-nameyi-məktubi-Əhməd bəg mirlivayi-Mosul, iştiyaqnamə əz canibi-Mövlana Füzuliyi-Bağdadi rahimehu...*” cümləsinə əsasən onun Mosul mirlivası Əhməd bəy adlı möhtərəm bir şəxsin məktubuna cavab

olaraq yazıldığını irəli sürür [5, s. 258]. Ustad Füzulinin Mosul mirlivası Əhməd bəyə ithafən yazdığı bu məktub dostlar arasında məktublaşma ənənəsinin illər öncəyə söykəndiyini deməyə əsas verir. Mirliva – Osmanlı dönəmində vəzifəli şəxslərə verilən, hərbi rütbə olub, paşa məqamına yüksəlməyə vəsilə olan titullu xarakterli daşıyırdı. Ədəbiyyat və şeirdən başı çıxan, şeir-sənətə layiqli dəyər verən, sənətkar ruhuna bələd, xalq kütlələrinin təəssübkeşi Mosul mirlivası Əhməd bəy Füzuli ilə qırılmaz tellərlə bağlı şəxsiyyət kimi tarixə düşmüşdür.

Əhməd bəy və Füzulinin tanışlığı, harada yollarının kəsişdiyi barədə tədqiqatçılar arasında fikir ayrılıqları mövcuddur. Ə.Qaraxan görə, o, bəlkə, Mosulda idari işlər başında olmadan öncə Bağdad və yaxud ətrafında vəzifədə olmuş

və Füzuli ilə dostluq qurmuş; bəlkə də Füzuli bir ara Mosulda iqamət edərək onunla həmbəzm olmuşdur [5, s. 258].

Ədəbiyyatşünas Əta Tərzibaşı Mosul mirliyası Əhməd bəyin bir müddət Kərkük şəhərinə gəldiyini və çox güman ki, o ərəfdə Füzuli ilə tanış olduğuna işarə etmişdir [10].

Hətta Ə.Qaraxan bu məktubda yer alan şeir nümunələrinin II Sultan Səlim tərəfindən Şahzadə Bəyazid haqqında İran şahına göndərdiyi məktubun məzmununa da əlavə edildiyini söyləyir [5, s. 258]. Çox güman ki, bu fakt bir müddət iki qardaş arasında anlaşılmaz münasibətdən sonra İran şahı Təhmasibə sığınan Bəyazid haqqındadır.

*Gəldi nəgəh bir humayun tairi-fərxündəfal,
Ziyvər almış bir mübarək namədən balü pəri.
Mətləi-ənvari-behcət, məzhəri-asari-feyz,
Ehtimalı-nəqşdən ari, məayibdən bəri*

[7, s. 305].

Mosul mirlivası Əhməd bəyin Füzuli şəxsiyyətinə hörmət və izzət əlaməti olaraq ona əta etdiyi lütf və inayətlər, eləcə də şairə olan rəğbəti məktubun məzmununa da sirayət etmişdir: “*Göz hüzurunuzda olan təməttö'ləri uyxuda görmədiği qane'dir, əmma girye-yi-biixtiyar uyxuya mane'dir....*” [7, s. 307].

Fərdin mənəvi ucalığı, şəxsiyyətin daxili azadlığı və əzəmətini ədalətli cəmiyyət üçün özü hesab edən Füzuli şəxsin mənafeyini heçə sayan taleyüklü məsələlərin həlli naminə Əhməd bəyin simasında dövlət məmurlarının ünvanına təriflər yağdırır:

*Var ümidim ki, cəmi-binəvalar üstünə,
Ta əbəd memdud ola zilli-ütufətgüstəri*

[7, s. 306].

Füzuli ədəbi üslubu üçün xarakterik xəlqilik, məna dolğunluğu, fikir aydınlığı mənbəyini xalq ruhundan almış məktublarının ideya-bədii xüsusiyyətlərinə də sirayət etmişdir. Ehtiva etdiyi bəşəri ideyalar, böyük ideallar etibarilə sələf və xələflərindən fərqlənən Füzuli ədəbi irsi bədii təsvir və ifadə vasitələrinin rəngarəngliyi, məcazlar aləmi, orta əsrlər şərq poetikasına məxsus vasitələrin növbələşməsi baxımından qiymətli məxəz rolunu oynayır. Orta əsrlər

Azərbaycan nəsrinin dil və üslub xüsusiyyətlərini özündə əks etdirən “Əhməd bəyə məktub” Füzuli ədəbi irsinin özünəməxsus sənətkarlıq keyfiyyətlərinə, xalq dilinin imkanlarından istər poeziya, istərsə də nəsrə də məharətlə istifadə etmək bacarığına malik olduğunun göstəricisidir.

Tədqiqatçı Ə.Qaraxan Füzulinin məktublarının mövzu-ideya, dil-üslub xüsusiyyətlərinə toxunarkən onlara Azəri şivəsinin Anadolu ləhcəsindən başqa xüsusi bir rəng qatdığını söyləyir [5, s. 266].

Bədii nəsr nümunələrini, o cümlədən məktublarını səc üzərində quran Füzuli söz ehtiyatını ritmik ahəng, qafiyə yaradan ifadələrlə zənginləşdirməklə sətiraltı mənaların emosional-estetik çalarlarını aşkara çıxarmışdır. Səc özlüyündə qafiyələnmə deməkdir. Lakin qafiyə beytin axırında olduğu halda səc misraların və sözlərin arasında olur [6, s. 165]. Sözlərin ritmik düzümü və ahəngə əsaslanan səcə klassik dövrün nəsr nümunələrində çox müraciət olunaraq bənzərsiz ədəbi nümunələr yaradılmışdır. Qafiyələnmənin özünəməxsusluğu ilə seçilən səc təsadüfi deyil ki, “qafiyəli nəsr” də adlanır. Füzuli klassik poetikada səc sənətinin bütün növlərində qələmini sınıamışdır.

1. Ardıcıl və yaxud yanaşı səc. İki və daha artıq qafiyələnməyə malik birləşmələrdən ibarət formadır. “*Heyni-heyrəti-hirman və əvam-həvəni-hicran ki, lisana qüvvəti-iqtidayi-cinan və cinana qüdrəti-iqtidayi-lisan mütəəzzir idi...*” [7, s. 306].

2. Qoşalaşmış səc ən azı iki qoşa qafiyələnməmiş söz düzümünə əsaslanan formadır. “*Əmma yenə ümumi-inayətinizdən zimmətimizdə olan sənələrin və şümuli-şəfəqətünüzdən niyyətimizdə olan dualərin...*” [7, s. 306].

3. Çarpaz növbələşmə yolu ilə qafiyələnmə bu forma üçün xarakterikdir. “*Həqqə ki, zəmani-mübadəti-mülazimətinizdə müstəmir olan övqəti-zəminə və həngəmi-mülaziməti-mübaədətinizdə keçən saati-qeyri səlīmə...*” [7, s. 306].

Poeziya və nəsrə də izafət zəncirlərinin əmələ gətirdiyi tərkiblərdən ibarət səc nümunələrini söz sayına görə belə təsnif etmək olar:

1. Bir sözdən ibarət olan səclər: “*...Bu fəraq əsərindən sineyi-cuybar çak və didəyi-hövz nənmək və nihali-turunc turşruy və nəxli-xurma pərişanmuy görünüb...*” [7, s. 306].

2. Üç sözdən ibarət səclər: “...*bu dövlət İstihsalın hevsələdən ziyadə görüb qərqeyi-dər-yayi-heyrət və sərgəşteyi-badiyeyi-dəhşət olmaqda ikən.....*” [7, s. 306].

3. Dörd sözdən ibarət səclər: “*İstid'a olunur ki, həmvarə məzəlleyi-ülüvvi-rifət və süradığı-sümüvvi-dövlət ətnabi-müasiri-hüsnü-fial və övdəti-nətaici-lütfi-xisal ilə.....*” [7, s. 306].

4. Daha artıq sözdən ibarət səclər: “*Təvəqqe ki, mətləi-lətaifi-rəbbani və məşriqi əvatifi-sübhanidən şümusi-vəsaili rəfi-zülməti fəraq və biduri-vəsaiti-iqtibasi-ənvari-dəfi-iştiaq tülu'....*” [7, s. 307].

Füzulinin Mosul mirlivəsi Əhməd bəyə ünvanladığı məktubda səc sənətinin müxtəlif növlərinə müraciət olunmuşdur.

1. Səci-mütərrəf (*yanaşı səc*). Bu növə uyğun nəsr əsərində işlənən sözlər qafiyə baxımından uyğun, vəzn baxımından müxtəlif olur [6, s. 167]. “...*zühur edincə bu nəhci-qədim və caddeyi-müstəqim üzərinə qədəmi-hiramət və qələmi-şəfqət sabitü sayır olub, əbvabi-təfq-qüd məsdud və əsbabi-təzəkkür məfqud buyurulmaya..*” [7, s. 307].

2. Səci müavizənə (vəznli səc). Bu növdə vəzn baxımında tarazlıq yaranır, qafiyədə isə müxtəliflik olur [6, s. 168]. “*Həqqə ki, zəmani-mübaədəti-mülazimətinizdə müstəmir olan övqati-zəminə və həngami-mülaziməti-mübaədətinizdə keçən saati-qeyri-səlimə...*” [7, s. 306].

3. Səci-mürəssə (zinətli səc). Bu növdə isə hər iki yöndə (qafiyə və vəzn) tarazlıq və uzlaşma yaranır [6, s. 168]. “...*istiqbali-idraki-məzmununa cövhəri-can və gövhəri-rəvan nisar oluna...*” [7, s. 306].

Füzulinin Əhməd bəyə ünvanladığı məktubda işlənən nəzm nümunələrini xarakterizə etsək burada 19 beytlik türkcə bir qəsidə, türkcə 1 qitə və farsca 1 cümlənin yer aldığını görərik. Məktubda verilən nəzm nümunələrindən qitədə müəyyən dərəcədə şikayət, nisgil, bədbin ruhun dövrədən narazılığın mövcudluğu diqqəti cəlb edir.

*Gər şərh-i-qəm eyləsəm, ona payan yox,
V'ər səbr həm eyləsəm, ona dərman yox.*

*Çün təcrübə eylədim vüsalindən qeyr,
Ənduhi-fəraq dərindən dərman yox*

[7, s. 307].

Türkcə qəsidə klassik dövrün poeziya nümunələri üçün səciyyəvi olan dövlət-saray ərkənına uyğun, mədh, tərif, pərəstiş ruhlu, təntənəli üslubda qələmə alınmışdır.

*Gənci-gövhərdir, gədalar nəzri olmuş hiyf üçün,
Möhr urmuşlar anın üstünə bəy həzrətləri*
[7, s. 306].

Füzulinin Əhməd bəyə xitabən yazdığı məktubun son sətirlərində yer alan farsca cümlədə şair Mosul mirlivəsinə duyduğu hörmət-əhtiram ilə yanaşı, ona xoş məramlarını çatdırır, gərgin idarəçilik işlərində ona sağlam ömür, səbir, dözümlü arzulayır: “*Baqi – dövlət müstədam və iqbal bərdəvam bad bərəbbi ibad*” [7, s. 307].

Füzulinin dilində işlənən təkrar qəlibi fikrin daha emosional-qüvvətli səslənməsinə, poetik mənə çalarlarının metaforikləşdirilməsinə imkan yaradır. Səs təkrarları Füzuli şeirində türk xalqlarına məxsus poetika ənənəsinin ən səciyyəvi göstəricilərindən biri olub, həm mənə, həm də estetik funksiyası ilə seçilir [9, s.125].

*Məscidi əqsa kibi pakizə səhni-səffəsi,
Şəf-səf olmuş sətrlərdən payə-payə minbəri*
[7, s. 305].

Füzulinin dilində xalq danışığı tərzinə yaxınlıq, kütlənin rahat qavrayacağı, lakonik-yığcam kəlmələr kifayət qədər olmaqla yanaşı, sadə danışığı üslubunda Uca Yaradana duyulan sonsuz alqışlar, şükür dolu kəlmələr, minnətdarlıqlar kifayət qədərdir.

*Şükr kim, rə'yincə dövrən etdi çərxi-çənbəri,
Tale' oldu feyz bürcündən səadət əxtəri*
[7, s. 305].

Akademik Tofiq Hacıyev şairin bədii dil-üslub xüsusiyyətlərini, lüğət tərkibini şərh edərkən qeyd edir: “*Füzulinin zərif, kübar leksikasının arasında xislətində – ilkin semantikasında mənfilik bildirən sözləri işlətməsi (gəda) hallarına da rast gəlinir*” [4, s. 11].

Gənci-gövhərdir, gədalar nəzri olmuş hiyf üçün
[7, s. 306].

Klassik və orta əsrlər ədəbiyyatı üçün bəyana daxil olan poetik vasitə təşbih söz sənətinin məna incəliklərini, özəlliklərini bədii təxəyyül vasitəsilə üzə çıxarılmasında aparıcı qüvvəyə malikdir. “Bənzəyən-bənzədilən” prinsipi üzərində qurulan bu poetik kateqoriya sözün həqiqi mənasından uzaqlaşib məcazlaşmağa doğru yol almasına əsaslanır. İstər poeziyada, istərsə də nəsrə klassik ədiblərin müraciət etdiyi fars əlifbasının hərflərindən bənzətmə elementi kimi faydalanmaq Füzuli ədəbi irsinə də təsirsiz ötürməmişdir.

Qaşı nun, qəddi əlif, geysuləri cim, ağzı mim
[7, s. 305].

Göründüyü kimi, burada qaş – “nun” (ن), qədd-qamət – “əlif” (ا), geysulər – “cim” (ج), ağz – “mim” (م) hərfləri ilə qarşılaşdırılaraq metaforikləşdirilmişdir.

Məzmun etibarilə bir-birinə zidd olan anlamların qarşılaşdırılması olan təzad Füzuli şeirində ən geniş işlənən bədii ifadə vasitəsidir [6, s. 275-277]. Təzaddan nəsrə də faydalanma həm bədii-estetik duyğu, həm də emosional-ekspresiv çalar yaratmaq məqsədi daşıyır. Füzuli təzad vasitəsilə öz daxili “mən”ini, iç dünyasını açmaqla, zahiri-batini aləmin mənəvi gözəlliyini, tükənməz əzablara düçar olmuş fərdin inkişaf yolunu pillə-pillə təsvir etmişdir:
Həm səvadi-nurbəxşi zülməti-abi-həyat,
Həm bəyazi-rövşəni Ayineyi-İskəndəri
[7, s. 305].

Nəticə / Conclusion

Beləliklə, ustad Füzulinin məktubları sənətkar üçün səciyyəvi söz və məna vəhdətinin tamlığı, bədii düşüncə tərz, söz düzümü, nəzmlə nəsrin növbələşməsi istər dil-üslub, istərsə də bədii obrazlar axtarışına geniş üfüqlər açır. Şairin məktubları üçün səciyyəvi ideya-məzmun dolğunluğu, məna çalarlığı, üslubi leksika onun

mənəvi-bədii söz xəzinəsinin təcəssümü olub, ahəngdar düzümə malikdir.

Füzulinin məktubları onun saray dairələrinə nə dərəcədə bağlı şəxsiyyət olduğunun göstəricisi olmaqla yanaşı, dövrün nəsr dilinin ədəbi dilin tələb və prinsipləri ilə paralellik təşkil etdiyini nümayiş etdirir.

Ədəbiyyat / References

1. Araslı, H. Böyük Azərbaycan şairi Füzuli. Bakı, Uşaqgəncnəşr, 1958, 310 s.
2. Bayramlı, Z. Məhəmməd Füzulinin bədii nəsr // Məhəmməd, Füzuli: Həyatı və yaradıcılığı. Bakı, Elm, 2025, s. 550-596
3. Çatbaş, H. Füzuli'nin bir mektubu // Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 1948, Cilt 6, Sayı 3, s. 139-147
4. Hacıyev, T. M. Füzulinin lüğət tərkibi // Tədqiqlər. AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun toplusu. Bakı, 2008, №1, s. 3-11
5. Karahan, A. Füzulinin mektubları. İstanbul Üniversitesi Edebiyyat fakültesi, “Türk dili ve Edebiyatı Dergisi, 1948, Cilt 2, Sayı 3-4, 1948, s. 245-266
6. Quliyeva, M.H. Şərq poetikasının əsas kateqoriyaları. Bakı, Maarif, 2010, 400 s.
7. Məhəmməd, F. Əsərləri. 6 cildə, II cild (Tərtib edən: H.Araslı). Bakı, Şərq-Qərb, 2000, 336 s.
8. Ünsel, K.E. Füzulinin bilinmeyen bir mektubu. Türk dili belleteni, 1945, III seri, Sayı 4-5, s. 383-391
9. Vəliyeva H. Füzulinin “Şikayətnamə” əsərində nəzmlə nəsrin vəhdəti // Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığı. Bakı, 2024, №3, s. 120-127
- 10 <https://kerkukgazetesi.com/fuzulinin-dogum-yeri/>

Письма Физули как образцы прозы (На примере «Письма Ахмад-беку»)

Хаджар Велиева

Резюме: Мухаммад Физули, известный своими лирическими стихами в турецкой литературе, также создал прекраснейшие образцы художественной прозы. Письма, адресованные султанам и государственным деятелям, также занимают особое место в творчестве поэта. В письмах Физули выражена забота о благополучии рабочего класса, отражены нравственно-назидательные взгляды поэта на жизнь и судьбу человека. В отличие от произведения «Шикаятнаме», письмо Физули Ахмад-беку отличается оптимизмом, добрым взглядом на мир и душевным спокойствием. В письме Ахмад-беку, мирливе Мосула, поэт, затронутый внутренними процессами, призывает правителей и государственных деятелей к справедливости и простому, скромному образу жизни.

Поэт, знавший устное народное творчество своего народа, не только излагал свои философско-дидактические размышления в соответствии с реальными фактами, но и предоставлял в распоряжение масс мир уникальных эпитетов и богатых метафор. Физули в своём письме к Ахмад-беку, описывая внутренний мир и духовно-эмоциональное состояние человека, внутреннюю связь государственного деятеля и мастера-поэта, использовал богатство азербайджанского литературного языка и продемонстрировал поэтический язык, отличающийся своей самобытностью.

Ключевые слова: Физули, Ахмад-бек, письмо, проза, садж